

„Van rondom rust.“

Maar nu heeft de Heere mijn
God mij van rondom ruste ge-
geven: er is geen tegenpartijder,
en geene bejegening van kwaad.
I Kon. V: 4.

In het leven der volkeren wisselen vrede en
onrust elkaar gestadig af. Zoo is het in onze
dagen, en zoo was 't van ouds ook in Israël.
In de dagen van Mozes, in de eeuwen der Rich-
teren, en in de tijden van David was er gesadige
woeling en onrust. En had het volk des Heeren
van Josef af tot Mozes toe in 't land van Gosen
al stilten vrede genoten, ook aan dien vrede kwam
ten slotte een einde, en nauwelijks is het uit
Egypte, of in de woestijn keert de volksrust aan-
staande weder, om in de periode der Richters
eeuw na eeuw voort te duren. Feitelijk kan men
dan ook zeggen, dat na den vrede in 't land van
Gosen eerst onder Salomo's Koninkrijk be-
wond de volksvrede onder Israël terugkeerde,
en althans een korte periode stand hield. Bij
de inwijding van den nieuw gebouwen tempel
was Salomo er zelfs van doordrongen, dat op
dat oogenblik, bij wijte van hooge uitzondering,
een heilige volksvrede onder Israël heerschen
mocht. Mijn vader David, zoo betuigde hij,
kon dit huis niet bouwen van wegen den oorlog,
maar nu heeft de Heere mijn God mij „van
rondom rust gegeven“, daar is nu „geen weder-
partijder meer, en daar is geen bejegening van
kwaad“.

Dat was voor Israël een heerlijk oogenblik,
het genoot er ten volle in, en het was weelde van
rondom, toen de prachtige tempel geopend en
ingewijd werd, maar lang geduurd heeft die
heerlijke vrede-toestand niet. Salomo zelf heeft
straks, door de weelde verleid, zijn God verge-
ten, zwerf in afgoderij mee af, en liet zich door
de heidensche vrouwen, die hij ten huwelijk
nam, verleiden.

Uitert kort heeft de weelde van Salomo's
vrede dan ook geduurd. Reeds onder zijn zoon
Rehabeam kwam het grooter deel van Israël
tot afval. Te Dan en Bersaba werden de na-
geboorte tempelken opgetrokken. En wel verre
van in te sluimeren bij het vredeleed, dat
Salomo gezongen had, is het tot Bethleem
toe in het heilige land van Salomo's sterf-
af veeleer onvrede en onrust geworden.

Het „van rondom ruste“ was onder Salomo
Israels glorie, doch nauwelijks was Salomo ten
grave uitgedragen, of de onrust kwam weder op,
en tot het einde toe was de vrede uit Israël
gebannen.

Dit „van rondom ruste“ spreekt ook ons in een
stuk van ons eigen verleden toe. Na de worstel-
ling op leven en dood, ons door Sparje aan-
gedaan, naderde ook voor ons een periode dat
„van rondom ruste“ werd; doch lang heeft 't niet
geduurd, of op nieuw overvielen ons de oorlogs-
jaren en in zekeren zin hield dit aldoor aan tot
de Revolutie van Parijs ook hier uitbrak, en Na-
poleon ons als vrij volk vernietigde. En scheen
er daarna al vrede te komen, reeds in 1830
geraakten we op nieuw in oorlog, tot ten slotte,
eerst tegen jaar later, ook van ons volk kon
gezegd worden, dat er nu van rondom ruste
kwam, en die toen ingetreden ruste heeft meer
dan een halve eeuw mogen duren. Dit hield
aan tot vóór nu vijf jaren, maar toen brak
weer de fatale jimmer uit, en al mogen we
onzen God danken, dat we zelf als volk buiten
den oorlog mochten blijven, hard heeft de nood
des levens toch sinds ook ons geknakt, en nog
lange jaren zal de ramp die ons hierin over-
viel, haar nawerf gevoelen doen.

Evenals Israël onder Salomo zoo heeft ook
Nederland de vorige eeuw een periode van
„rondom ruste“ mogen genieten, maar stand
hield die weelde ook ten onzent niet. Wel
toch hoort men nu van een komendend
stilstand spreken, en beelden niet weinigen zich
in, dat straks de eeuwige vrede zal worden
ingeluid, maar wie mede voelt met zijn volk
bespeurt toch nu reeds, wat onzekerheden in-
treden, wat nieuwe nooden ons bedreigen, en
hoe uiterst zwak het fundament is, waarop de
nieuw opgedane wereldvrede alnu zal moeten
rusten. Men bidt om vrede, men duist schiet
op vrede rekenen, soms zelfs kunnen we onze
overleggingen niet van de heerlijke vredesgedachte
verreemden, maar toch blijft in de verte de
brandklonk luiden, en is 't schier of de rookende
vlammen reeds weer uitslaan.

Een duurzaam voortleven in wat van „rondom
ruste“ zal wezen, wacht Gods kinderen eerst op
de nieuwe aarde onder den nieuwen hemel, maar
is ons voor ons leven op deze ingetrokken wer-
eld niet beschieden. Een enkel maal moge er
een Salomonische periode in ons volksleven in-
schuiven, maar gelijk het in de dagen van
Israël was, zoo blijft 't ook nu; een spannende
onrust en een dreigen van het wee blijven ook
voor ons de regel, met slechts zeer korte uit-
zonderingen van wat meer vrede, dan vrede
Gods op aarde is. Zoo lighen de historische
feiten er toe, en zoo zal 't voortduren tot aan
het einde. Een enkel maal als bij hooge uit-
zondering een korte periode van „rondom ruste“;
doch dan ook juist door die rust, evenals in
Salomo's dagen, de wereldzin op nieuw uit-
brekend, de afval van den hoogen God steeds
verder voortkruipend, juist zoals we op 't laast
der vorige eeuw ook ten onzent den breedten volks-
kring in puur materialisme verdorven zagen.

Dat materialisme heeft nu reeds weer zijn
zelf overleefd, en er schijnt terugkeer naar hooger
en heiliger te zijn; doch ook nu sloegen de pries-
ters van deze nieuwe religieuze opkavering we-
rlijks het zijpad in, en stopten ze voor het
eenig reddend Evangelie de ooren toe. Nu kan
dit niet bevremden. Het is zoo geweest door
alle eeuwen heen, en 't zal zoo blijven tot eens de
Christus op de wolken wederkeert; en wie bij
't Woord wil leven zal op zijn hoede zijn, om
niet op 't Salomonisch „Van rondom ruste“ in
te sluimeren, maar 't verstaan en er zich
welbewust aan overgeven, dat 't, tot aan het
einde toe, strijd en moeite, worsteling en teges-
telling op deze aarde blijven zal. We geven
aan geen Salomonische verwachting ons over
aan niet straks als Salomo van de heilige paden
af te toelen. Dankend aanvaarden we elke ver-
ademing die onze God ook ons volk voor een
wijle toebedeelt, maar toch geven we geen oogen-
blik de stellige overtuiging prijs, dat het op
deze aarde, tot aan ons sterfen toe, strijd en
worsteling blijven moet, en dat het steeds onze
bede zal blijven, of het den Heere behagen moge,
ook ons in die niet te mijden worsteling trouw
voor zijnen Naam te doen opkomen.

Ook in 't hachelijke tijdsgewricht, dat we
thans doorleven, zal daarom 't Heeren volk er
tegen waken, dat het zich niet overgeve aan
bedriegelijke illusien. We mogen daarom zeer

zeker het oog niet sluiten voor den zegen die
ook in de wereldworsteling die we thans mede
doormaken, schillen kan. Zelfs in onze bede-
huiten ontwaart men het, hoe veel dichter de
schare zich verdrikt die uit gebiedsdrang op-
komt. Ook aan de predikers kunt ge het be-
luisteren, hoe veel warmer en iniger toon in
hun aangrijpend woord te beluisteren valt. En al
moet, helaas, geklaagd, dat in den breedten we-
reldkring de zucht naar tooneelvermaak en naar
niet reine weelde niet slechts aanhield, maar
zelfs toenam, toch mag dankbaar erkend, dat
onder de vrome bevolking een hooger ernst
zich afteekende, en een inniger uitzien naar de
hulpe Gods openbaar werd.

Wat voor de onderling verbitte natiën in
de eerstkomende jaren te wachten staat, kan
geen profet ons met gewisheid voorspellen. Er
kan ja een verhooring van onze bede naderende
zijn, maar 't kan ook wezen, dat nieuwe teleurstel-
ling ons opwacht. Doch wat ook de eerst na-
derende uitkomst brenge, 't zij 't voor een wijle
ook onder ons een „van rondom ruste“ worde, 't zij
't vrede niet, dan men bezig is te weven, we
plotseling aan flarden wordt gescheurd, de gees-
telijke strijd van Gods volk blijft rusteloos door-
gaan. Laten we ons daarbij nu door de ijdele
verwachtingen der wereld verlokken, dan zal
juist ons straks te langer nederslag de ziel be-
angstigen, en 't „ruste van rondom“ niet onder
de volken, maar in het verborgen zieleleven,
zal dan alleen uw deel zijn, indien ge te mid-
den van de onrust in het leven der volken, den
vrede in u voelt nederdalen niet door het luid
geroep der Diplomaten, maar uit de verborgen
genade van uw God.

Dr. A. K.

Amsterdam, 28 Februari 1919.

Raakt onze kritiek op het „doctorenambt“
in Art. 2 onzer Kerkenorde meer een
theoretisch vraagstuk, omdat in de praktijk
zulk een kerkelijk doctorenambt nooit ofte
nogens in onze Gereformeerde Kerken
bestaan heeft, van veel ingrijpender be-
tekenis is het tweede punt, waarop we
bij onze kritiek op de Kerkenorde wilden
wijzen, nl. of het *ambt der geloovigen hierin*
wel genoegzaam tot zijn recht komt.

Nóch de Roomsche noch de Lutherse
Kerk kent een ambt der geloovigen. In de
Roomsche Kerk heerscht het ambt der
hogerkerk, geordende geestelijkheid abso-
luut over de geloovigen, die als „leeken“
geen andere roeping hebben dan om onvoor-
waardelijk voor dit ambtsgezag te buigen.
En in de Lutherse Kerk is dit feitelijk
niet anders, want al heeft Luther zelf in
zijn eerste groote reformatische geschriften
het warm en bezielend voor de vrijheid van
den Christenmenschen opgenomen en alle
hierarchy bestreden, omdat elk Christen
een priester is, in de praktijk
heeft de Lutherse Kerk steeds aan
de gemeente alle medewerking aan
de regering der Kerk ontzegd en de ge-
loovigen toch weer gemaakt tot een kudde
schapen, die alleen te volgen hadden,
maar die geen zelfstandige taak in de Kerk
bezaten. Het Lutherse Kerkrecht be-
schouwt, zoals het van Lutherse zijde
zelf is uitgedrukt, de gemeentelieden nooit als
subject, maar alleen als *object* van de Kerk-
regering. Het zwaartepunt valt bij het
Lutherse Kerkrecht geheel op het *ambt*,
de *kerk*; de geloovigen zijn onmondige
leeken, die alleen in zooverre tot de Kerk
behooren, als zij dienst doen als voorwerpen
om door het ambt bewerkt te worden. Een
zelfstandige taak en roeping hebben deze
geloovigen niet.

Geheel anders is het in de Gereformeerde
Kerk, waar onder de leiding van Calvijn
het ambt der geloovigen weer ten volle
erkend is geworden. De Kerk als instituut
bestaat volgens Calvijn niet in het *ambt*,
waarbij dan als aanhangsel de „leeken“
komen, maar wortelt in de vergadering der
ware Christ-geloovigen. Niet zoals Rome
zegt: waar een bisschop is, daar is een Kerk;
en ook niet zoals de Lutherse Kerk
leert: waar een predikant is, die het Woord
en Sacramenten bedient, is de Kerk, maar
waar een gemeente van Christ-geloovigen
is, zegt het Gereformeerde Kerkrecht, daar
is een openbaring van Christus lichaam.
De geloovigen, niet het ambt, vormen
de Kerk.

Vandaar dat de geloovigen in de Kerk
dan ook volstrekt niet optreden als *onder-
danen*, die alleen maar tot taak hebben om
hun ambtsdragers onbepaald te gehoor-
zamen, maar dat zij, naast het ambt in
engeren zin genomen, een zelfstandige
roeping ontvangen hebben. Met het woord
van den Apostel Petrus: „*zij zijn een uit-
verkoren geslacht, een koninklijk priesterdom*“
(1 Petrus 2:9) wordt door den Gerefor-
meerde ernst gemaakt ook op kerkelijk
terrein. Gods kinderen, die koningen en
priesters zijn, kunnen dan ook niet in de
Kerk onderdanen zijn van eenige hierar-
chische macht. Onderdaan zijn zij alleen
van Christus, den eenigen Koning in de
Kerk, en gehoorzaam hebben zij alleen te
zijn aan Zijn Woord. Daarin bestaat de
vrijheid, waartoe Christus ze geroepen heeft.

Aan de beteekenis, die het ambt in
eigenlijken zin genomen voor de Kerk heeft,
voorzover dit door Christus is inge-
steld, wordt daarmede door den Gerefor-
meerde niets te kort gedaan, evenmin als
aan de plicht van elk geloovige om aan
deze ambtsdragers gehoorzaam te zijn,
voorzover deze ambtsdragers trouw zijn
aan Christus en uitvoerders van Zijn Woord.
Want deze gehoorzaamheid geldt dan niet
den mensch, maar Christus zelf, voor wien
alle knie zich buigen zal. Maar naast dit
ambt in eigenlijken zin hebben ook de ge-
loovigen in Christus' Kerk een ambt, d.w.z.
een door Christus hun opgedragen taak
en een door Hem hun geschonken bevoegd-
heid, die zij niet aan de Kerk of hare ordina-
tien, maar aan Christus zelf ontleenen. Dit nu
komt in drielei uit. Vooreerst daarin, dat
de geloovigen het recht hebben elke daad
van de ambtsdragers te toetsen aan Gods
Woord en wanneer die daad daarmede niet
overeenkomt, geroepen zijn om op die
daad kritiek te oefenen en zich daartegen
te verzetten. Ten tweede daarin, dat aan

de geloovigen de macht is geschonken om
de ambten in te stellen, waar deze er nog
niet zijn, de ambtsdragers voor deze ambten
aan te wijzen, en evenzoo, wanneer de
ambtsdragers ontrouw worden aan hun
Godelijke roeping, hen af te zetten en
door andere ambtsdragers te vervangen.
En ten derde daarin, dat de ambtsdragers
bij elke gewichtige handeling van Kerk-
regering of tucht nooit buiten de gemeente
om hebben te handelen, maar zich te ver-
gewisen hebben, dat de gemeente daarmede
instemt en daaraan hare goedkeuring
hecht. Het *nil sine consensu plebis*, d.w.z.
niets zonder de toestemming der gemeente,
is een der grondregels van ons Gerefor-
meerd Kerkrecht. Al komt de potestas
directiva, d.w.z. de leidende macht, aan
de ambtsdragers toe, die leidende macht
mag nooit een heerschappijvoeren over het
erfdeel des Heeren worden. De ge-
loovigen zijn geen onmondige kinderen,
over wie eenvoudig beslist wordt door hun
meerdere, maar zij zijn mondigere kinderen
Gods, die zelf moeten medewerken en mede
instemmen met elke kerkelijke handeling.

Men heeft het Gereformeerde Kerkrecht
daarom niet ten onrechte een *demokratisch*
Kerkrecht genoemd en er op gewezen, hoe
dit democratisch karakter van de Gerefor-
meerde Kerk overal waar het invloed op
het volksleven heeft, een gezonde demo-
cratische ontwikkeling van dit volksleven
in de hand heeft gewerkt. Autocratie en
aristocratie verdragen zich niet met het
Calvinisme. Het Calvinisme is overal op-
gekomen voor de volksvrijheid en de volks-
rechten. Enmits men het woord demo-
cratie maar niet opvat in den zin van
volkssoevereiniteit, maar van een invloed
kunnen van het volk op de regering, dan
is er geen het minste bezwaar om het Ge-
reformeerde Kerkrecht aldus te noemen.
Want de vrijheden en rechten der gemeen-
teleden zijn nergens beter gewaarborgd dan
in het Gereformeerde Kerkrecht.

De machtige democratische strooming,
die thans onder leiding van Amerika door
de wereld gaat, heeft daarom op zich zelf
niets, waarmee de Calvinisten niet van
harte zouden kunnen sympathiseeren. Ame-
rika zelf dankt zijn rijk ontwikkelde demo-
cratie aan het Calvinisme, en ook in ons
eigen land is het verweer der Calvinisten
steeds tegen het oligarchische bewind der
regentenpartij gegaan. Dat deze alge-
meene geestesrichting niet alleen op politie-
k, maar ook op kerkelijk gebied haar
invloed zal doen gelden, spreekt wel van
zelf. Voor ons Calvinisten kan hierin
niet anders dan winste liggen, en we
behoeven daarom deze democratische rich-
ting niet met zekeren argwaan zoo veel
mogelijk buiten onze erve te houden, maar
we kunnen haar met blijdschap begroeten.
In Duitsland heeft de opperheerschappij
van den Staat over de Kerk en haar door
en door hierarchische inrichting aan de
Kerk nameeloo veel kwaad gedaan en haar
aan de macht van het ongelooft overge-
leverd. In de Hervormde Kerk in ons eigen
vaderland ziet men evenzeer, hoe deze
hierarchische regeringswijze de Kerk van
Christus tot diepe ellende heeft gebracht.
Een losmaking van den band tusschen Kerk
en Staat, ook van den financieelen band,
zoodat de Kerk weer gedwongen wordt
niet op Staatsmacht en Staatsgeld te leunen,
maar haar kracht in het *geloof* zelf te
zoeken, zou een zegen voor de Kerk
zijn. *Selfgovernment*, d.w.z. dat de ge-
meente zelf haar ambtsdragers kiest en
die niet door een macht van buiten aan
de gemeente worden opgedrongen, was steeds
de eisch van het Calvinisme, evenals het
eisch dezer democratische strooming is. En
zelfs het algemeen kiesrecht — nog daar-
gelaten de vraag of het op staatkundig
gebied de meest juiste uitdrukking is, om
de medewerking van het volk tot uiting
te doen komen — werd in de Kerk reeds
lang toegepast, waar in onze Gereformeerde
Kerken nooit censurkiesrecht bestaan heeft
evenmin als men het kiesrecht aan stand of
intellect verbonden heeft, maar dit aan ieder
lid der Kerk schonk, alleen omdat zij een
lidmaat der Kerk was.

Juist deze sterke democratische strooming,
die thans heerscht, doet echter met nadruk
de vraag opkomen, of onze Kerkenorde
geen revisie behoeft, om de rechten der
gemeentelieden beter tot uitdrukking te
doen komen. Het Gereformeerde Kerkrecht
erkent deze rechten *theoretisch* volkomen;
bij Calvijn kan men de meest krasse uit-
spraken over dit recht der gemeentelieden
vinden. Voetius, onze groote Canonicus,
trekt de lijnen zuiver en scherp en komt
telkens voor dit recht der gemeentelieden
op. Maar onze Kerkenorde, die de praktijk
van ons kerkelijk leven aangeeft, laat op dit
punt een zwak geluid hooren. Wie in al
de artikelen onzer Kerkenorde naar dit
ambt der geloovigen zoekt, vindt er nauwe-
lijks iets van belang. Onze Confessie spreekt
niet op één punt klaar en duidelijk dit
ambt der geloovigen uit. Onze Kerkenorde
laat het zoo even hier en daar om een
kier van de deur heenglijden, maar heeft
het geen zelfstandige plaats in ons
kerkelijk leven geschonken. En daarin
schuilt voor de toekomst van onze Kerk
een veel ernstiger gevaar dan men wel
meent.

Is de Hervormde Kerk een schijnkerk?

XI.

Zal men over de Hervormde Kerk een
billijk oordeel vellen, dan dient er in de
eerste plaats wel onderscheid gemaakt te
worden tusschen de Synodale organisatie,
die Koning Willem I aan deze Kerk heeft
opgelegd, en de plaatselijke Kerken die in
deze organisatie zijn ingevoegd, terwijl in
de tweede plaats weer evenzeer onderscheid
moet worden gemaakt tusschen deze
plaatselijke Kerken zelve, omdat zij vol-

strekt niet alléén een en hetzelfde type
van Kerk vertoonen.

De eerste onderscheiding tusschen de
Synodale organisatie en de plaatselijke
gemeenten of Kerken, die daarin zijn op-
genomen, vindt haar grond reeds daarin,
dat deze plaatselijke gemeenten of Ker-
ken haar ontstaan niet danken aan deze
Synodale organisatie, maar bestonden lang
voordat deze organisatie in het leven is
geroepen. Het waren de aloude Gerefor-
meerde Kerken, die sinds de dagen der
Reformatie af hadden bestaan en die, al
waren ze confoederatief met elkander ver-
bonden op grond van één Belijdenis en
al leefden ze onder vigeur van één Kerken-
orde, toch volkomen zelfstandige Kerken
waren, die toen door de machtsdaad van
Koning Willem I onder deze Synodale orga-
nisatie zijn geplaatst, maar daarmede
niet ophielden de wettige voortzetting
dezer Kerken te zijn, evenmin als iemand,
die eerst een vrij man is en dan op bevel
der Overheid in gevangenschap wordt
geplaatst, daardoor zijn identiteit verliest
of een ander persoon wordt.

Was deze Synodale organisatie nu door
deze Kerken zelf aanvaard, dan zou men
nog kunnen zeggen, dat zij daardoor van
karakter veranderd waren. Maar ook dit
is niet het geval. Zoals Prof. Fabius in zijn
meesterlijke studie over het Reglement van
52 heeft aangetoond, is deze organisatie
onwettig in haar oorsprong, omdat geen
enkele wet aan den Koning de bevoegdheid
schonk, de inwendige organisatie der Kerk
te regelen of te veranderen. Van een vrij-
willige aanvaarding van deze onwettig op-
gelegde organisatie is evenmin sprake ge-
weest, want er was verzet, al is dit verzet
met bedreiging van geweld de kop
ingedrukt. En zelfs de zoogenaamde vrij-
making der Kerk, waarbij het heette dat
de Koning nu aan de Kerk het recht
van zich zelf te regeren teruggaf, is niets
anders dan een schijnvertooning geweest,
daar de Koning de aan de Kerken opge-
drongen organisatie liet voortbestaan en de
rechtbank elk verzet tegen deze orga-
nisatie als een ongeoorloofde daad be-
schouwde en met verlies van alle kerken-
goed strafe.

Dat dit door den Koning aan de Gere-
formeerde Kerken opgelegde Synodale
instituut nu de zelfstandigheid dezer plaatse-
lijke Kerken niet erkende; ze zooveel
aan haar stond, oploste in één groot
gemeenschap met plaatselijke afdelingen
of gemeenten en zodoende den aard
van deze Kerken trachtte te veranderen;
is volkomen juist, maar de *wettigheid*
hiervan kan door ons, die heel de wettigheid
van deze Synodale organisatie betwisten,
niet worden toegegeven. Een onwettige
bestuursmacht kan geen wettige handelingen
verrichten. Het karakter van deze plaatse-
lijke Kerken mag daarom door ons niet
bepaald worden naar wat ze volgens het
Algemeen Reglement der Hervormde Kerk
heeten: plaatselijke afdelingen van het Ge-
nootschap der Hervormde Kerk, maar alleen
naar wat ze rechtens en historisch zijn:
nl. de voortzetting van de vroegere Gere-
formeerde Kerken, die geen afdelingen
waren van een Kerkgenootschap, maar
plaatselijke openbaringen van Christus'
lichaam en als zoodanig autonome be-
zaten. Geen Synodale reglementen of
besluiten kunnen haar dat karakter ont-
nemen. Trouwens het feit, dat deze
plaatselijke gemeenten geen nieuw, door
de Synode ingesteld bestuur ontvingen,
maar bleven voortbestaan onder de door
haar zelf gekozen kerkenraden, toonde,
dat welke juridische beschouwingen de Synode
er op na mocht houden, het bestaan dezer
plaatselijke gemeenten de facto toch erkend
bleef.

Dat bij de Separatie in 1834 deze onder-
scheiding tusschen het Hervormd Kerk-
genootschap en de nog altoos rechtens
voortbestaande Gereformeerde Kerken niet
helder genoeg is ingezien, is zoo. Zelfs in
de scheidsingsacte van den Kerkeraad van
Ulrum komt dit duidelijk genoeg uit. Wel
sprak men van een afscheiding of *weder-
keering* en gaf men daarmede te kennen,
dat men de afscheiding beschouwde als
een wederkeering tot de leer, tucht en den
dienst der Gereformeerde vaders, maar
men verklaarde tegelijk dat men de Her-
vormde Kerk als een valse Kerk be-
schouwde en daarom krachtens het ambt
der geloovigen zich van deze Kerk af-
scheide, tot dat zij tot den waarachtigen
dienst des Heeren zou terugkeeren. Dat
de Kerkeraad van Ulrum namens de ge-
meente, die nog altoos wettig bestond,
de gehoorzaamheid aan de onwettige Synode
opzede, werd niet gezegd. Men scheide zich
als individuen van een Kerk af, die men in
haar geheel als een valse Kerk beschouwde.
Zelfs sprak men later, wanneer ergens
een nieuwe afgescheiden gemeente gesticht
werd, van de stichting van een nieuwe Kerk;
men gaf den alouden naam van Gereformeerde
Kerk prijs, deed, zij het onder dwang van
de Overheid, afstand van het recht op het
kerkegoed en liet zich door den Staat ten
slotte als een nieuw Kerkgenootschap in
Nederland erkennen. Maar bij de Doleantie
in 1886 is aldus niet gehandeld. In geen
enkel actestuk wordt de Hervormde Kerk
als geheel voor een valse Kerk verklaard.
Men scheide zich niet individueel van de
Hervormde Kerk af, om nu een nieuwe
Kerk te stichten, maar wilde dat de *ambts-
dragers* namens heel de gemeente het op-
gelegde synodale juk zouden afschudden, om
tot de aloude Belijdenis en Kerkenorde, die
nooit rechtstreeks waren afgeschaft, weer
te keeren. Men behield den alouden naam
der Gereformeerde Kerken, handhaafde zijn
goed recht op het kerkegoed en behield
zijn liever met het instituut der „kerkelijke
kassen“ dan met verloochening van het
historische recht der Kerk zich door de
Overheid als een nieuwe Kerk te laten er-
kennen.

Nu is het zeker waar, dat door deze re-
formatische actie eerst in 1834 en daarna
in 1886 de schuld zoolvel van de
Hervormde Kerk als zoodanig van de
degenen, die haar trouw bleven, verzwand
is geworden. Een Kerk, die den eisch tot
reformatie verwerpt, die degenen, die op-
komen voor het Koningschap van Christus
afzet en uitbait, en daarentegen den be-
strijders der waarheid de hand boven het
hoofd houdt, laadt een ontzaglijke zware
schuld op zich. En degenen, die in plaats
van met de reformatie mede te gaan, toch
onder deze Synodale organisatie bleven,
ook al veroordeelden zij haar ongoddelijk
karakter, gaar evenmin vrij uit. Maar gelijk
wij reeds vroeger hebben opgemerkt, gaat
het daarom toch niet aan, te stellen, dat
nu op elke plaats, waar dank zij de actie
van 1834 of die van 1886 weer een zuivere
Gereformeerde Kerk tot openbaring is ge-
komen, degenen, die met deze reformatie
niet zijn medegegaan, daarom als leden
van de plaatselijke afdeling van het Her-
vormd Genootschap zijn te beschouwen en
deze afdeling het karakter van een „Kerk“
te ontzeggen. Vooreerst heeft men wel in
het oog te houden, dat een zo beslissende
en de scheidslijn absoluut doortrekkende
reformatie als in de 16e eeuw plaats vond,
toen al wat Protestant was de Roomsche
Kerk verlaten heeft, thans niet meer voor-
komt. Niet alleen in ons land, maar ook
om dit een voorbeeld te nemen, in
Schotland, waar de Kerk zeer gedee-
meerd was, heeft men niet één secessie
gehad, maar telkens nieuwe secessies
of pogingen tot reformatie, waardoor telkens
weer een nieuw deel der Kerk werd bevrijd
uit staatsbanden. En zelfs nu nog schuilt
in de Schotsche Staatskerk een deel van het
Gereformeerde leven, dat nooit geheel in deze
Kerk is uitgestorven. En zoo is het ook
bij ons. Het Gereformeerde leven zit zoo
diep in ons volk in door een historie van
vier eeuwen, dat zelfs in de Hervormde
Kerk, hoe gedeeftmeerd ze ook zijn moge, dit
leven telkens weer opwaakt, weer tot kracht
komt en tot nieuwe reformatie drijft. Daarom
kan men met geen juridische theorie hier
uitkomen. Men heeft met de feiten te
rekenen. En dit feit is, dat waar in
1834, evenals in 1886, een zeer belangrijk
deel der Gereformeerde gezindheid in de
Hervormde Kerk bleef en weigerde met
de reformatische poging mee te gaan,
daardoor ook een stuk van de Kerk *af* bleef
in de Hervormde organisatie achterbleef. De
Kerk is toch nooit anders dan de vergadering
der ware Christ-geloovigen, en waar nog
ware Christ-geloovigen zijn, is ook nog een
Kerk van Christus aanwezig.

Vandaar dat we meenen, dat ook nu
nog scherp onderscheiden moet worden
tusschen deze Synodale organisatie en de
plaatselijke Kerken, die onder haar macht
zich bevinden. Wat nu deze Synodale
organisatie zelve betreft, kan ons oordeel
niet hard genoeg wezen. Niet alleen,
dat zij een onwettige macht is, die in de
Kerk zich heeft ingedrongen en dat heel
deze organisatie lijnrecht ingaat tegen ons
Gereformerd Kerkrecht, maar wat nog
veel erger is, zij is de Satanische macht
gebleken, die de Kerk steeds verder van
Christus heeft afgedreven. Zijn heerschappij
over de Kerk heeft te niet gedaan, zooveel
aan haar stond en de Kerk aan de macht
van het ongelooft heeft prijsgegeven. Een
oordeel over de personen, die in deze Syno-
dale besturen zitten, vellen we daarom
niet. We spreken alleen over het instituut
als zoodanig en over den geest, die dit
instituut beheerscht. En dan behoef men
de historie van wat het Synodale instituut
heeft gedaan in al de jaren, dat het bestaan
heeft, slechts na te gaan, om te zien, hoe
van deze Synodale organisatie nooit anders
is uitgegaan dan een de Kerk verwoestende
werking. In dien zin genomen, kan men
van deze Synodale organisatie zeggen, dat
zij het schrikkelijke beeld van een *valse*
Kerk ons vertoont. Niet alsof elk der kon-
teekenen, die onze Confessie van de valse
Kerk ons geeft, daarom op deze organisatie
reeds ten volle van toepassing zou zijn. Maar
wel, zoals Prof. Bavink in zijn Dogmatiek
het uitdrukt, wanneer wij onder een valse
Kerk verstaan „de hierarchische macht van
bijgeloof of ongelooft, welke in de plaatselijke
Kerken zich opwierp en aan hare ordina-
tien meer macht en autoriteit toeschreef dan
den Woord Gods“ (Geref. Dogmatiek 2 blz.
343). Een macht, die wel van deze plaat-
selijke Kerken zelf te onderscheiden is,
want vereenzelvigd met deze hierarchische
macht van het ongelooft, die zich in haar
indrong, mag de plaatselijke Kerk niet.

Een motie van afkeuring.

De Ring Sneek en omstreken van den
Nederlandschen Bond van Jongelingsver-
eenigingen op Gereformeerden grondslag,
15 Januari 1919 in vergadering bijeen:

a. met auzigende verzoeking vernemende:
dat de leetuur door Dalmelers Instituut voor
Zelfontwikkeling verspreid en aanbevolen, de
doorwerking van de beginselen der nieuwe
Theosofie — vloekbare vereenselving van Christus
en Boedha — sterk bevordert;
dat onder 't mom van 't „Soli Deo Gloria“
in de advertentiekolommen van ons „Gereformerd
Jongelingsblad“, voor genoemd heilloos onder-
recht propaganda wordt gedreven; (Zie o. m.
„Geref. Jongel. Blad“ 30e Jaargang No. 8.)
van oordeel:

dat tegen deze snafdelijke krenking onze
heilige beginselen nauwelijkt moet gewaakt;
waakt het optreden van de Redactie van genoemd
orgaan, welke op protest van verschillende zijde,
zich in geheimzinnig stilzwijgen blijft hullen;
spoort alle, bij onzen Bond aangesloten, Ver-
eenigingen die de leuze „Wij blijven Gerefor-“

meerd“ op hunne bi-
ste dilden, dat door
van den. Bond gep-
besmeurd, of, dat de
tentien, waarin zij
„Nieuwe Theosofie“
stroomingen van on-
onze Gereformeerde
koers harer bestemm-
b. besluit deze i-
Pers te publiceren.

Al is de toon v
wat fors, toch
dankbaar, dat hij
verderfelijken Inlv
Instituut nitgaat,
waarschuw.

Ook wij zijn
Christelijke bladen
als het Gereformee-
tentien van zulke
nemen; vooral
een dergelijke mi-
geplaatst.

Natuurlijk kan
stratie niet altoos
bedoelingen achte
zitten, vooral niet
een titel worden a-
critiek oefene me
zulk een advertent
blad voorkomt. De
woonlijk met deze
administratie is n
hoogte om te beo-
een advertentie s

Maar wel had
Jongelingsblad be-
gawaarschuwde we
het plaatsen van
spreken en haar
voor het gevaar d

Geen versch

Mr. A. J. W. va
ons om onzen her-
lij volkomen be-
over de verplicht
om bij elke kerke
na te gaan, of
wettige bezwaren
Woord zijn in te
aan de gemeente
huwelijksbevestig
danige bezwaren i
raat, merkt bij on
gezegd, want al
tot het wegvallen
neem u allen te
wettige verhinde
voorgekomen, ha
vóór de toespraak
gezegd, dat de
heeft gevonden teg
van het huwelijk,
om het belang de
Alleen om te do
burgerlijke sanctie
houdingen kan v
de bovengenoemd
wege blijven.

Gaarne plaatsen
waren er ook ge-
over, dat er in dit
tusschen den hem
ons sprake was, a
uitdrukking tot mis
Toch schijnt het
de heer Van I
niet voldoende
gemeente geen v
gebracht. De heer
alleen den Kerker
geen wettig bezwa
de kerkelijke beve
En dat nu is niet
hetgeen bij de b
dragers wordt ge-
ook in het huw
moet-komen, dat
maar ook de gem
heeft, die wettig
oude formule: „Ik
dat er geen wett
gekomen“, opgesl
zouden we niet
hier een principie
meerd Kerkrecht
ten te voren, dat
tiging plaats zal
dient om de gem
geven bezwaren i
dient de Kerker
bij hem geen wet
huwelijksbevestig
de Kerkeraad ver
gevoonden, behoeft
gemeente te wor
dit vanzelf spre
anders niet tot de
overgaan.

Van enig pri
den heer Van B
derhalve geen spr
of: ook op dit om
het met ons eens
zelve hangen we o
ons oordeel beho
de veranderde ve
en Staat, maar on
van de gedachte,
bij de huwelijks
was dit metterda
huwelijken toen i
Dienst des Woon
woonlijk zelfs op
het geval is, en
zoodat alleen de
er bij komen, hee
meer.

De dank

Av.

Een onzer leze
dat degenen, die a
deelgenomen, vo